

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Збірник наукових праць
ПЕРСПЕКТИВА**

**Випуск 35
2020**

**ПІВДЕННИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ
АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ І МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Збірник наукових праць

«ПЕРСПЕКТИВА»

Випуск 35

Херсон – 2020

УДК 630

Збірник наукових праць викладачів та здобувачів вищої освіти агрономічного факультету Херсонського державного аграрно-економічного університету "Перспектива".

Редакційна колегія

АВЕРЧЕВ О.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
БАЗАЛІЙ В.В.	– доктор с.-г. наук, професор;
МАРКОВСЬКА О.Є.	– доктор с.-г. наук, професор;
МРИНСЬКИЙ І.М.	– кандидат с.-г. наук, доцент;
РУДІК О.Л.	– доктор с.-г. наук, доцент

У збірнику представлено 16 наукових робіт здобувачів вищої освіти другого рівня, виконаних під керівництвом викладачів університету. Їх доповіді були заслухані на тематичних секціях наукової конференції агрономічного факультету та запропоновані до друку.

Рекомендовано до друку методичною комісією агрономічного факультету (протокол № від « » листопада 2020 року).

Матеріали збірника призначені для фахівців у галузі «Агрономія»
Матеріали надруковані в авторській редакції.

Перспектива : збір. наук. праць ХДАЕУ. - Херсон: РВВ ХДАЕУ - 2020.
Вип. 35. – 52 с.

УДК: 633.11:631.5

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ УМОВ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Решетило О.О. – здобувач вищої освіти другого рівня ХДАЕУ

Базалій В.В. – доктор с.-г. наук, професор ХДАЕУ

Тетерук О.В. – асистент ХДАЕУ.

Постановка проблеми. Серед найважливіших зернових культур озима пшениця за посівними площами займає в Україні перше місце і є головною продовольчою культурою. Це свідчення великого народногосподарського значення озимої пшениці, її необхідності у задоволенні людей високоякісними продуктами харчування.

Основне призначення озимої пшениці – забезпечення людей хлібом і хлібобулочними виробами.

Стан вивчення проблеми. Завдяки широкому впровадженню у виробництво нових інтенсивних сортів озимої пшениці за останні роки значно зросла її середня врожайність. Останніми роками вона досягла в СНД 34,1 ц/га, в Україні – 40,2 ц/га. Досвід кращих господарств свідчить, що сучасні інтенсивні сорти здатні забезпечити подальше значне зростання урожайності озимої пшениці на всіх площах посіву.

Завдання і методика досліджень. Дослідження були проведені на дослідних полях ІЗЗ НААН Херсонської області.

Ґрунтовий покрив господарства представлений в основному темно-каштановими ґрунтами середньосуглинковими.

Матеріалом для досліджень були використані сорти пшениці озимої м'якої, які внесені до Державного реєстру сортів рослин України: Благо (стандарт), Кірена, Іришка, Асканійська, Славна.

Основним методом досліджень був польовий дослід, який доповнювався лабораторними аналізами за загальноприйнятими в рослинництві методиками.

Схема досліді – двухфакторний.

Фактор А – умови вирощування: без зрошення, зрошення.

Фактор В – сорт: Благо (стандарт), Кірена, Іришка, Асканійська, Славна.

Облікова площа ділянки складала 50 м², загальна площа ділянки – 70 м². Розміщення варіантів систематичне, повторність чотирикратна.

Результати досліджень. В результаті проведених досліджень ми визначили, що умови вирощування озимої пшениці дали змогу подовжити міжфазний період колосіння – повної стиглості, що в подальшому значно вплинуло на рівень продуктивності озимої пшениці.

В умовах без зрошення найкоротший період сходи-повна стиглість мав сорт Асканійська (265 днів). Це на 5 днів менше ніж у стандарту Благо. Усі інші сорти мали незначну різницю порівняно зі стандартом.

В умовах зрошення сорти Кірена, Іришка та Асканійська мали

найкоротший період сівба-повна стиглість (275 днів). Це на 8 днів менше ніж у стандарту.

Однією з важливих адаптивних властивостей рослин озимої пшениці, що забезпечує стабільне одержання високих урожаїв зерна, є стійкість проти несприятливих умов зимівлі. В Україні озимі часто зазнають впливу абіотичних факторів, таких як низькі мінусові температури, притерта льодова кірка, відлиги, випрівання, вимокання та зимові посухи.

Аналіз отриманих нами даних свідчить, що значний вплив на рівень зимостійкості рослин озимої пшениці мали сорт та умови вирощування.

Так, зрошення збільшували зимостійкість озимої пшениці в середньому на 0,5 бали.

Найвищою зимостійкістю характеризувались такі сорти, як Іришка та Асканійська (4,5 бали в умовах без зрошення та 5,0 бали в умовах зрошення). Найнижчою зимостійкістю за період досліджень володів сорт Кірена.

Отримані нами дані в результаті досліджень ступеня ураження сортів озимої пшениці за різних умов вирощування можна зробити висновок, що цей фактор має значний вплив на розвиток хвороб.

Найбільшої шкоди хвороби завдають за вирощування озимої пшениці при зрошенні.

Найменшою стійкістю до хвороб мав сорт Славна як без зрошення, так і при зрошенні.

Сорти Іришка та Асканійська мали стійкість до цих же хвороб на рівні стандарту Благо.

Число продуктивних стебел формується починаючи з I по VIII етапи органогенезу і залежить від числа рослин на одиницю площі і їх кущистості. При цьому початковий (осінній) період вегетації озимої пшениці є вирішальним у формуванні продуктивного стеблостою посівів. У цей час з'являються сходи, визначаються густина посіву та морфобіотип рослин.

За результатами наших досліджень встановлено, що умови вирощування значно впливали на структуру урожаю озимої пшениці.

Елементи продуктивності головного колосу знаходяться у відповідній залежності від умов вирощування. Так, при зрошенні довжина колосу збільшується в середньому від 2,8 см (у сорту Благо) до 3,6 см (у сорту Асканійська) порівняно з умовами без зрошення.

Нами не встановлено значного впливу умов вирощування на кількість колосків головного колоса.

Найбільшу вагу зерна з колосу в умовах зрошення мали сорти Іришка (1,40 г) та Асканійська (1,42 г). Це більше ніж у стандарту відповідно на 0,10 та 0,12 г.

Аналізуючи отримані результати встановлено, що найбільшу урожайність як за умов без зрошення, так і при зрошенні мали сорти

Асканійська та Іришка. Ці сорти значно переважали стандарт Благо. Так сорт Асканійська за умов без зрошення формував врожайність на рівні 31,6 ц/га, за умов зрошення – 60,7 ц/га.

Виробництво та заготівля зерна пшениці з високими технологічними якостями дає можливість одержувати з нього високоякісні продукти харчування, економно і раціонально використовувати зернові ресурси.

Клейковина впливає на одержання якісного хліба. В наших дослідженнях встановлено, що відсоток клейковини значно збільшується за умов вирощування при зрошенні.

Найбільшу скловидність та вміст клейковини мав сорт Асканійська (95% та 30,1% відповідно) за умов без зрошення та (94% і 26,8% відповідно) за умов вирощування при зрошенні.

Висновки. Виходячи із проаналізованого матеріалу, можна зробити висновки, що сорти пшениці озимої Асканійська та Іришка є перспективними та вигідними для вирощування в умовах південного Степу України. Використання у виробництві вищезазначених сортів забезпечить високі врожаї, низьку собівартість з високою рентабельністю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Байкалов А. Фазы роста и этапы органогенеза озимой пшеницы / Байкалов А. // Фермерське господарство. – 2006. - № 43. – С. 21.
2. Жужа О.О. Вплив агроєкологічних факторів і сортових особливостей на урожайність, якість зерна та насіння мя'кої озимої пшениці в умовах півдня України / Жужа О.О. Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.. с.-г. наук. – Херсон, 2002. – 16 с.
3. Лихочвор В.В. Озима пшениця: Навчально-практичне видання / В.В. Лихочвор, Р.Р.Проць. – Львів: НВФ «Українські технології», 2002. – 88 с.
4. Нетіс І.Т. Озима пшениця в зоні Степу / Нетіс І.Т. – Херсон: Айлант, 2004. – 95 с.